

som han; det er kun at mane noget frem, som Historien selv ganske sikkert skal ordne, uden at vi behøver at sidde her og frygte for, at Kulturen skal gaa til Grunde. Jeg kan gentage, hvad jeg sagde, at et forenet Europa vil altid have Magt, Myndighed og Kraft nok til at modsætte sig den Slags Terror, for hvilken det ærede Medlem og nogle af hans Meningsfæller frygter.

Maa jeg til Slut med Hensyn til hele dette Spørgsmaal om Neutralitetsværn have Lov til at citere en Venstremands Udtalelse, og det endda en Venstremand, der i 1895 samlede Venstre til Modstand mod Højre. Denne Udtalelse, der gav Udtryk for, hvad der var Venstres Standpunkt den Gang — et Standpunkt, som unægteligt er det, hvorpaa Socialdemokratiet staar den Dag i Dag —, denne Udtalelse fremsattes af Hr. J. C. Christensen den 17. Januar 1899 (Munterhed). Ja, hvorfor ler de Herrer? Er Venstres Fortid da ikke saa meget værd, at man tør citere J. C. Christensen? Det hedder i denne Udtalelse: „Vi kunne nemlig ikke værne vor Neutralitet, og vi maa gøre os klart, at det ikke kan nytte, at vi ville gøre det, vi maa ikke bilde os noget saadant ind. Vor Neutralitet kan blive krænket af en os ganske overlegen Magt, og selv om vi saa have rustet os af al vor Evne, ja, endogsaa over Evne, vil det dog ikke være muligt for os nogen Sinde at afvise en saadan Krænkelse af vor Neutralitet eller slaa et saadant Angreb tilbage“. Jeg antager, de Herrer vil være klar over, at Socialdemokratiets Standpunkt er i god Overensstemmelse med Hr. J. C. Christensens og dermed altsaa med Venstres i gamle Dage.

Axel Møller: Jeg konstaterer med Beklagelse, at den højtærede Udenrigsminister ikke har været i Stand til paa staaende Fod at svare paa de ganske simple Spørgsmaal, som jeg rettede til ham. For at ikke den højtærede Udenrigsminister nu skal være alt for haard overfor Professor Matzen, naar han i Morgen skal til at bevise for os, at Matzens og Deuntzers Udtalelser om Neutraliteten er forældede, vil jeg gerne med den højtærede Formands Tilladelse oplæse en ganske kort Udtalelse af Professor Matzen; jeg tror, den har aktual Betydning i Øjeblikket, for den viser Professor Matzens Tillid til den Udenrigsminister, der til enhver Tid staar for Styret i Danmark. Professor Matzen udtaler i en Skrivelse til Forsvarskommissionen af 1902 følgende: „Hvis ulykkeligvis en Krig,

som truer vor Neutralitet, dog maatte ud-bryde, da kan vi kun haabe paa, at vort høje Udenrigsministeriums diplomatiske Snilde vil evne at klare Vanskelighederne og finde den bedst mulige Udvej af en selve Danmarks Tilværelse og Fremtid skæbnesvanger Situation“. Det er ogsaa mit Haab, men jeg kan sige, at hvis den højtærede Udenrigsminister, der maatte sidde til den Tid, ikke er i Stand til mere snarraadigt at klare Vanskelighederne, end det forekommer mig, den højtærede Udenrigsminister har været i Dag, saa tror jeg, at den Tillid, Professor Matzen her har udtalt, vist desværre vil blive gjort til Skamme.

For at gaa over til selve Sagen maa jeg sige, at det forekommer mig at være et stift Stykke, at man i den danske Rigsdag for Alvor skal drøfte Forslag af en saadan Beskaffenhed. Saglig set forekommer disse Forslag mig ikke en Realitetsdrøftelse værd, thi de er efter min Mening fra ethvert Synspunkt fuldkommen forkastelige. Derimod vil jeg gerne indrømme, og den højtærede Udenrigsminister kom ogsaa ind paa dette Synspunkt i sin Tale i Dag, at der trænges i allerhøjeste Grad til Oplysning om internationale Forhold. Internationale Forhold er den store Befolkning ikke meget inde i, ja, jeg siger vist heller ikke for meget, naar jeg siger, at mange Medlemmer af den høje Rigsdag, som er fortræffeligt inde i indrepolitiske Spørgsmaal, er ret løst funderet med Hensyn til de internationale Spørgsmaal. Ud fra dette Synspunkt: en oplysende Debat, kan jeg derfor indrømme, at det ogsaa kan have sine gavnlige Sider at komme ind paa disse Spørgsmaal.

Alle er enig, — skal vi ikke begynde med at slaa det fast — om Krigens Ulykker, om den moderne Krigsførelses Modbydelighed og om, at en ny Verdenskrig kan betyde vor Kulturs Ødelæggelse. Dette er man enig om fra alle Sider; vi behøver derfor ikke at komme frem med det overfor hinanden og fremmane Skræmmebilleder, som skal illustrere dette. Det er at komme ind paa noget, der ikke kommer Sagen ved. Derom er der almindelig Enighed. Men hele denne Følelse, som har bredt sig efter Krigen, har jo ogsaa overalt skabt en Stemning, som kan udnyttes politisk, og som kan føre til overilede Skridt; og er der noget, man skal vogte sig for i den vanskelige Situation, hvori vort Land befinder sig, er det virkelig at bygge blot paa Stemninger. Vi er fuldkommen rede til at underskrive, at den Afgørelse, vi træffer, maa bygges først og fremmest paa Forstandsgrunde. Kan man forstandsmæssig vise, at den Be-